

FOALIE

пентрѣ

MIȘTE, ȘIȘIMȘI ȘI LITERATURĂ.

№. 37.

Duminecă 8. Septembrie.

1840.

SCENE ISTORICE

din

CHRONICILE MOLDAVIEI.

АЛЕКСАНДРЪ ЛЪРȘИШНЕАНЪЛ

1564—1569.

IV.

(капет).

De тѣ войѣ скѣла, пре тѣлци
ан съ попеск ши еѣ....

Патрѣ анї трекѣсерѣ де ла счена а-
чааста, љн времеа кѣрора Александрѣ Во-
дѣ крединѣос фѣгѣдѣинѣеї че даце Доам-
неї Рѣксандеї, нѣ маї тѣесе ниї зн воїер.
Дар пентрѣ ка съ нѣ зїте дорѣл лѣ чел
тиранїк де а веде сѣфѣерїрї оменецїї, нѣ-
скочї фелѣрї де скїнцїрї.

Скотїа окї, тѣїа тѣнї, чївнтїа ши се-
ка не каре аваа препѣс; љнсѣ препѣсѣрїле
лѣї ера пѣрелнїче, кѣчї нїменї нѣ маї кѣ-
теза а кѣртї кѣт де пѣцїн.

Кѣ тоате ачесте, ера пелнїцїт, кѣчї
нѣ пѣтѣсе пѣне тѣна не Спанѣок ши не
Строїчї, каре шедеа ла Каменїцѣ ащептѣнд
ши пѣндїнд време. Де ши аваа дої цїперї
графї кѣ маре инфлѣнцѣ ла кѣртеа Поло-

нїеї, ера љнгрїжїт де ачестї дої воїерї, съ
нѣ љнвите пре Полонї каре нѣ кѣзта де
кѣт претексте, спре а їнтра љн Молдавіа;
дар ачестї дої ромѣнї ера преа вѣнї па-
триоцї ка съ нѣ жѣдече кѣ рѣсвоїѣл ши
венїреа оцїмор полонезе ар фї фост пѣї-
реа Патриїеї.

Љпѣшнѣанѣл ле скрїсесе љн маї тѣл-
те рѣндѣрї ка съ вїе, легѣндѣсе прїн челе
маї марї жѣрѣмїнте кѣ нѣ ле ва фаче нї-
мїкѣ, дар еї цїа кѣт прецѣеце жѣрѣмѣн-
тѣ лѣї. Ка съї прївїгезе маї де апроане,
се тѣтѣ љн четатеа Хотїнѣлїї, пре каре
о љнтѣрї маї кѣ осѣвїре; љнсѣ аїчї се
волпѣвї де љнпоаре. Боала фѣкѣ ренецї
љнаїнтірї ши љн кѣрѣнд тїранѣл се вѣзѣ
ла вѣна торпѣнтѣлїї.

Љн делїрѣл фрїгѣрїмор, ї се пѣреа кѣ
веде тоате жѣртѣеле крѣзїеї сале, фїороа-
се ши амерїнцїтоаре, љнпрозїндѣл ши кїе-
тѣндѣл ла жѣдеката Дѣтнезѣлї Дрентѣ-
цїї. Љн дешерт се љнвѣртїа љн патѣл
дѣрерїї, кѣчї нѣ пѣтеа афла рагаз.

Кїемѣнд пре Мітропѣлїтѣл Теофан,
пре Епїскопї ши не воїерї, ши спѣндѣле
кѣ се сїмте сосїт ла сѣжрїшїтѣл вїецїї,
љшї черѣ їертаре дела тоцї втїлїндѣсе; не
вртѣ љї рѣгѣ съ ле фїе мїлѣ да фїїл

сеѣ Bogdan, пре каре љл ласъ моѡеан Сказнелѣи, ши сѣ'л ажѣте; кѣчї фїнд љн фраѡедѣ вѣрстѣ, љкѣнїѣрат де пѣтернїчї връжтаншї, нѣ се ва пѣте апѣра нїчї пре сїне нїчї пре ѡеарѣ, де нѣ ва фї знїре љнтре воїерї, ши де нѣ вор аве драгосте ши сѣпнѣпере кѣтрѣ Domn. „Кѣт пентрѣ mine, трнѣ а зїче, де тѣ воїѣ ши рѣдїка дїн воала ачаста, сѣнт хотѣрѣт а тѣ дѣче ла кѣлѣгѣріе љн тѣлѣстїреа Слатїна, знде сѣ тѣ спѣсеск, кѣте зїле љнї ва маї лѣса Dѣмнезеѣ. Дечї, вѣ роѡ, пѣрїнїї Архїереї, де тѣ веѡї vede а проапе де моарте, сѣ тѣ тѣндеѡї кѣлѣгѣр . . .“

Нѣ пѣтѣ ворѣ маї тѣлт. Копѣлсїле љл апѣкарѣ, ши зп лешїн грозав ка моартеа, љї љнѡїедѣ трѣпѣл, љкѣт мїтрополїтѣл ши епїскопїи крѣзѣнд кѣ се сѣѣршенѣе, љл кѣлѣгѣрїрѣ, пѣндѣї нѣме Паїсіе, дѣпре нѣмеле Петрѣ, че авеа пѣл'а нѣ се фаче Domn.

Дѣне ачѣаста салѣтѣнд пре доамна Роксанда де реѡентѣ љн времеа мїпорїтѣнїї фїѣлѣи еї, прокламарѣ пре Bogdan de Domn. Апої љндатѣ порнїрѣ стафете не ла воїерїї дїн ѡеарѣ ши еміґрадїї, ши не ла капїтанїї оѡїлор.

Авїа амѣрїсіе кѣнд Строїчї ши Спанчїоѡ сосїрѣ.

Дѣскѣлекѣнд не ла гасде, алергарѣ кѣ прїнѣ ла четате: Четатеа ера тѣтѣ ши пѣстїе ка зп мортѣнт де зрїеан. Нѣ се авзїа дѣкѣт тѣртѣра валѣрїлор Нїстрѣлѣи, че їсвїа регѣлат стїпкоаселе еї коаєте, сѣре ши гоале, ши стрїгѣтѣл монотон а осташилор де стражѣ, карїї љнтрѣ лѣмїна крѣпѣскѣлѣлѣи се зерїа рѣзѣмаѡї не лѣнїїле лор ланче. Сѣндѣсе љн палат, љї кѣпрїнѣе нѣ пѣнїнѣ мїраре не љнтѣлнїнд пре нї-

менї; љн сѣѣршїт о слѣгѣ ле арѣтѣ ка-тера волнавѣлѣи. Воїнд сѣ їнтре, авзїрѣ зп таре стотот ши се опрїрѣ ка сѣ аскѣлте.

Љпѣшнѣанѣл се trezice дїн летарїїа са.

Дѣскїзїнд окїї, вѣзѣ дої кѣлѣгѣрї стѣнд зпѣл ла кап ши алѣл ла нїчїоареле сале, неклїнїїї ка доѣ статѣе де бронз; се зїтѣ не дѣнѣсѣл ши се вѣзѣ коперїт кѣ о расѣ; не кѣпѣтѣїл сеѣ ста зп поткап. Врѣ сѣ рїдїче тѣна ши се љнпедекѣ љн нїѡе метанїї де лѣпѣ. І се пѣрѣ кѣ вїсеазѣ ши еарѣшї љкїсе окїї; дар рѣдѣскїзїндѣї пѣсте пѣнїн, вѣзѣ ачелеаншї лѣкрѣрї, метанїїле, поткапѣл, кѣлѣгѣрїї.

— Кѣм те маї сїмѡї, фрате Паїсіе? љл љнтрѣвѣ зпѣл дїн монахї, вѣзѣндѣ'л кѣ нѣ доарте.

Нѣмеле ачѣаста љї addѣсе амїнте тоате челе че се петрѣкѣсерѣ. Сѣпѣеле љнтрѣнѣсѣл љнчѣпѣ а ферѣе, ши скѣлѣндѣсе не жѣтѣтате:

— Че почетанїї сѣнт ачѣсте? стрїгѣ А! вої вѣ жѣкаѡї кѣ mine! Афарѣ, воаїте! Ешїї! Кѣ пре тоѡї вѣ отор! Шї кѣзта о артѣ не лѣнѣ ел, дар не гѣсїнд де кѣт поткапѣл, љл асѣѣрлї кѣ тѣнїе љн капѣл зпї кѣлѣгѣр.

Йнтрѣ авзѣл стрїгѣрїлор лѣи, Доамна кѣ фїѣл еї, мїтрополїтѣл, воїерїї, слѣїїле їнтрарѣ тоѡї љн одае.

Кїар атѣнчї чеї дої воїерї венїсерѣ ши ста аскѣлѣнд ла знѣ.

— А! вої т'адї кѣлѣгѣрїт, стрїга Љпѣшнѣанѣл кѣ глас рѣгѣшеат ши сперїос; гѣндїїї кѣ веѡї скѣпа де mine? Дар сѣ вѣ еасе дїн мїнте! Дѣмнезеѣ саѣ дракѣл тѣ ва љнсѣпѣтоша, ши . . .

— Непорочїте, нѣ хѣлї! љл кѣртѣ мїтрополїтѣл; зїїї кѣ еѡї љн чеасѣл торѡїї!

Гъндеце, пькъто съме, къ ещѣ монах; нъ маѣ ещѣ Domn! Гъндеце къ prin хъледе шѣ стрѣгъриле тале спарѣ пре астъ фетее невиноватъ, шѣ пре ачест копѣл дн каре раземъ пьдеждеа Молдавѣи....

— Боайтъ фьдарникъ! адъогъ волнавѣл свьчѣмъндъсе а се скъла din пат; такъ щѣ гъра, къ еѣ каре те ам фькът мѣтрополѣт, еѣ те descѣтрополеск. Мащѣ попит воѣ, dar de ть воѣ дндрепта пре шьлщѣ ам съ попеск шѣ еѣ! Іар пре къдеаоа аста воѣ с'о таѣ дн патрѣ вькъщѣ днпревнъ къ цѣнкъл еѣ, ка съ нъ маѣ аскълте съвтѣрѣме воайтелор шѣ а дѣшманѣлор меѣ. Мѣнте ачел че зѣче къ свѣт къльгър! Еѣ нъ свѣт къльгър, свѣт Domn! Свѣт Александрѣ Водръ!... Сьрѣщѣ фькъщѣ! Ынде'с воѣщѣи меѣ?... Дащѣ! дащѣ de тот! Еѣ вь порѣческ. Ынщѣщѣи пре тощѣ... Нѣщѣ вьвѣл съ нъ скапе.... А! ть пьдъш!... Апъ! апъ! апъ! — шѣ къзъ рестърнат не спате, хьркънд de тьрваре шѣ de тьнѣ.

Доамна шѣ мѣтролѣтѣл енѣрѣ. Ла вѣщѣ дѣ дѣтѣмѣнарѣ Строѣч шѣ Спанчѣок.

Доамно! зѣче Спанчѣок апъкънд de тьпъ пре Роксанда, отъл ачеста требъе съ тоарѣ вьмаѣ de кът. Батъ вѣ праф, пьне'л дн вьвѣтра лѣи....

— Отравъ! стрѣгъ еа днфѣоръндъсе.

— Отравъ, вртъ Спанчѣок. Де нъ ва тьрѣ дндатъ отъл ачеста, вѣаца Мьрѣѣ Тале шѣ а копѣлѣлѣ ачестѣ есте днпрѣмеждѣе. Дестѣл аѣ трѣйт татъл шѣ дестъле аѣ фькът. Моарѣ татъл ка съ скапе фѣѣл.

О слъгъ етѣ. — Че есте? днпревѣ Доамна.

— Болнавѣл с'аѣ трезѣт шѣ чере апъ мѣ пре фѣѣл сеѣ. Мѣ аѣ зѣс съ нъ ть дѣк фьрѣ ел.

— Ох! вреа съ'л отоаре, рькнѣ дѣвоаса тьмъ стрѣгънд къ фьрѣ копѣлѣ ла сѣл.

— Нѣѣ време de стат дн гъндърѣ. Доамнъ, адъощѣ Спанчѣок. Адъщѣ аминте de Доамна лѣи Стефънѣщѣ Водръ *) шѣ адеце днпре вьрват шѣ днпре фѣѣ.

— Че зѣщѣ, пьрѣнте? зѣсе сермана фетее, днтерпъндъсе къ окѣ лькрѣмиторѣ спре мѣтрополѣтѣл.

— Крѣд шѣ къмплѣт есте отъл ачеста, фѣѣка меа; Domнѣл Дѣмнезѣ съ те повѣщѣаскъ. Еар еѣ ть дѣк съ гьтеск тот пентрѣ пьрчедереа поастрѣ къ поѣл пострѣ Domн; шѣ пре чел векѣ, Дѣмнезѣ съ'л ѣерте, шѣ съ те ѣерте шѣ пре тѣне. Зѣкънд ачесте, къвѣосъл Теофан се депьртъ.

Роксанда лъз вѣ пьхар de арщѣнт плѣн de апъ пре каре'л адъѣчеа слъга; шѣ апоѣ махѣлѣчешѣ шѣ сѣлѣт маѣ мѣлт de воѣерѣ, лъсе съ кадъ отравѣ дн ел. Боѣерѣ о днпѣисерѣ дн камера волнавѣлѣ.

— Че фаче? днпревѣ Спанчѣок пре Строѣщѣ, кареле крѣпасе зѣна шѣ се зѣте.

— днпреавъ de фѣѣл сеѣ — зѣче къ вре съ'л вадъ — чере de вьзѣт — Доамна трѣмърѣ — дѣ дѣ пахаръл — нъ вре съ'л ѣае!....

Спанчѣок сьрѣ шѣ скоасе жьнгѣл din чѣнгътоаре.

— Ба, дн ѣа, веа, сьщѣ фѣе de вѣне Мьрѣѣ Та!

Роксанда енѣ трѣмъръндъ шѣ галвѣщѣ шѣ рьземъндъсе de пьрете:

— Воѣ съ дащѣ сеамъ днмаѣнтеа лѣи Дѣмнезѣ, зѣсе сьспѣнънд, къ воѣ м'ащѣ фькът съ фак ачест пькат!

*) Мѣрон Косѣн.

Мітрополітѣл вені. Съ терцем, зісе
Doamnei;

— Дар чіне ва къѣта де непорочітѣл а-
честа?

— Ної, респѣсерѣ воіеріі.

— Ох! пѣрпнте че тѣ фѣкѣші съ фак!
зісе Doamna кътрѣ мітрополіт, ші се дѣсе
кѣ ел пѣлпгѣнд.

Амѣндої воіеріі інтрарѣ ла волнав.

Отрава ѣнкѣ пѣ дѣчепѣсе ашї фаче
лѣкрареа. Лѣпѣшнеанѣла ста дѣтпс кѣ фа-
ца дѣ сѣс, лініціт, дар фоарте слав. Кѣнд
інтрарѣ воіеріі, ел дѣ пріві дѣделѣнг, ші
пекѣпоскѣндѣї, дѣ дѣтреѣѣ, чіне сѣпт ші
че вор?

— Еѣ сѣпт Строічі, респѣсе ачеста.

— Ші еѣ Спапчіок, адѣоці челалалт;
ші ачееа че воім, есте сѣ те ведет пѣн'а
пѣ тѣрі кѣм'ці ам фѣгѣдѣйт.

— Ох! Врѣжтаниї меї! сѣспіпѣ Але-
ксандрѣ.

— Еѣ сѣпт Спапчіок, вртѣ ачеста,
Спапчіок, пре каре аї вртѣ сѣ'л таї, кѣнд
аї вчїс 47 де воіері, ші каре аѣ скѣпат
дїп гїарїле тале! Спапчіок, ажѣрѣ авере
аї жѣфѣїто, лѣсѣндѣї фетееа ші конїї сѣ
чершѣтораскѣ пе ла вшїле крестїнілор.

— Ах! че фок сїпт кѣ тѣ арде, стрї-
гѣ волнавѣл, апѣкѣндѣсе кѣ тѣпїле де
пѣптече!

— Zi „акѣт слово зеще“ жѣчї аї
сѣ торї. Отрава лѣкреезѣ.

— Ох! м'адї отрѣвіт, пелеціїцілор!
Doamne! фїедї мїлѣ де сѣфлетѣл меѣ! О
че фок! — Ындеї Doamna? Ындеї копї-
лѣл меѣ?

— С'аѣ дѣс ші те аѣ лѣсат кѣ пої.

— С'аѣ дѣс ші м'аѣ лѣсат! м'аѣ лѣсат
кѣ вої! Ох! оморїдїтѣ, сѣ скап де дѣрере!

Ох! дѣжѣгетѣ тѣ, тѣ ещї маї тїпѣр, фїе'дї
мїлѣ! скапѣтѣ де дѣрерїле че тѣ сѣшїе!
дѣжѣгетѣ! зісе дѣтѣрпѣндѣсе спре Строїчі.

— Нѣ'тї воїѣ спѣрка вїтежескѣл жѣп-
гїѣ дѣ сѣпѣеле чел пѣлпгѣрїт а вшї тїран
ка тїне.

Дѣрерїле крещеа; Отрѣвітѣл се сѣѣ-
чїѣта дѣ копѣлсїї:

— Ох! стрїгѣ, дѣтї арде сѣфлетѣл!
ох! дацї'тї апѣ дацї'тї чеѣа сѣ ѣѣ!

— Еатѣї зісе Спапчіок лѣнд пахарѣл
де арїпнт де пе тасѣ; аѣ рѣмас дѣрждїле
отрѣвїї. Беа ші те рѣкореще!

— Ба; ва, пѣ, пѣ вреѣ, зісе волнавѣл
стрїпгѣнд дїпцїї. Атѣпчї Строїчі дѣ апѣ-
кѣ шї'л цїпѣ некліпнтїт; іар Спапчіок ско-
дїндѣ кѣцїтѣл дїп теакѣ, дѣ десклевѣщѣ кѣ
вѣрѣѣл лѣї дїпцїї. шї дѣ тѣрпѣ пе гѣт
отрава че маї ера дѣ фѣндѣл пѣхарѣлѣї.

Лѣпѣшнеанѣл тѣѣнд ка вп таѣр че
веде трѣнкїѣл шї секѣреа че а сѣ'л ловеа-
скѣ, вої а се 'птѣрна кѣ фаца спре пѣрете.

— Че вреї сѣ пѣ пе маї ѣезї? зісерѣ
воіеріі. Ба, се каде спре осїнда та, сѣ пе
прївещї; дѣѣѣѣ а тѣрї, тѣ каре шїаї пѣ-
маї а оморї. Шї апѣкѣндѣ'л амѣндої, дѣ
дїнеа пемїпкат, вїгѣндѣсе ла ел кѣ ѣѣѣ-
рїе інферналѣ шї тѣстрѣндѣ'л.

Непорочїтѣл Domn се сѣѣрколіа дѣ
спастеле агонїеї; сѣѣте фѣчеа ла гѣрѣ;
дїпцїї дѣ скрїпшїа, шї окїї сѣї сѣпѣерацїї
се холѣасерѣ; о сѣдоаре дѣгїедатѣ, трїстѣ
а торцїї прѣвестїтоаре, ешїа ка пїѣѣ па-
стѣрї пе образѣл лѣї. Дѣпѣ вп кїп де жѣ.
тѣтате чеас, дѣ сѣѣршїт, дѣшї дѣте дѣ-
хѣл дѣ тѣпїле калїлор сѣї.

Ачест фел фѣ сѣѣршїтѣл лѣї Але-
ксандрѣ Лѣпѣшнеанѣл, каре лѣсе о патѣ
де сѣпѣе дѣ Історїа Молдавїеї,

Ла Мъпъстіреа Слатина, ziditъ de ел, zinde е днгопат, се vede ши астызї пор- третл лзі ши а фамиліеї сале.

К. Негрѣци.

(Din K. de A. C.)

ЛИТЕРАТЪРЪ.

Чева деспре хропикъл Ромапо- Молдо-Влахїлор.

Sine ira et studio, quorum causas pro- cul habeo. Tacitus.

Рѣтѣнїи сѣлт зпѣл дїнтре ачѣлеа по- поаръ а Езропїи, а кърора історїе есте маї пѣдїн кѣпоскѣтъ. Еї фїнд днкъ дн пѣ- тѣре пѣ аѣ ажѣнс ла ачеа треаптъ а кѣл- тѣрїи, ка съ сїмѣе пофтъ ашї фаче кѣпо- скѣте вїиторїмеї фаптеле ши днтѣшпльрї- ле, ши дїн ачѣстеа тѣлте се пердѣрѣ пѣ- нѣ дн ачел тѣшп, кѣнд аѣ скрїс зпїи кѣ- тева хропїче, каре пѣпѣ акзм днкъ тот не тїпѣрїте с'аѣ пѣстрат. Скрїиторї дїн дѣрїле вечїне, маї кѣ самъ Ѣнгѣрїи ши ле- шїи аѣ днсѣмпнат тѣлте фапте дїн а Рѣ- тѣнїлор; каре тотѣшї пїче сѣлт дестѣле, пїче легате днтре сїне спре а пѣтеа дїн еале зрїи історїе деплїнѣ.

О історїе а Рѣтѣнїлор, лѣкратъ де Рѣтѣн, аѣ фост де тѣлт пофтъ а тѣлтора, кѣ атѣта маї таре, кѣ історїа ферїчїтѣлї Петрѣ Маїор ворѣще маї пѣмаї деспре днчепѣтѣл Рѣтѣнїлор дн Дакїа, ши остѣ- пѣлеле лзі Самоїлѣ Клаїн ши Георїе Га- врїа Шїнкаї *) каре се днтїнд маї де пар- те, прїп непѣртїнїреа стѣрїлор днпрежѣр,

*) Самоїлѣ Клаїн аѣ фост кѣлѣгѣр дн Блаж, їар Шїнкаї к. к. дїректор а шкоаделор пор- тале тот аколо. Днс'Ред.

рѣтѣнїнд не тїпѣрїте, се сокотеа ка пер- дѣте. Кѣ атѣта маї вїневенїтѣ аѣ фост днцїїндареа деспре тїпѣрїреа хропїкѣлї Ромапо-Молдо-Влахїлор, де о парте пен- трѣ вестїтѣл пѣте а аѣторѣлї; деспре ал- та пентрѣ кѣ се днтїнде песте тѣшпѣрїле челе маї пѣдїн кѣпоскѣте. Довѣ тїпѣрїрї поѣвѣ, зпа днтре тоате оперїле прїндѣлї Кантемїр, ши алта днтре історїчїи Мол- давїеї ши а Валахїеї і'аѣ маї тѣрїт ваза.

Аѣторѣл пѣмїтеї кѣрѣцї е Прїндѣл Мол- давїеї Дїмїтрїе Кантемїр. Воа і'аѣ фост а да доѣвѣ томѣрї, доарѣ дн фолио дѣпѣ гѣстѣл тѣшпѣлї де атѣнчї, дїн каре зпѣл съ кѣпрїндѣ історїа вѣке а Дакїеї, алтѣл чеа поѣвѣ а Молдавїеї ши а Валахїеї; дн- сѣ ачест де пре зрїтѣ саѣ пѣ лаѣ скрїс, саѣ аѣ перїт, саѣ стѣ зпдеѣа аскѣнс; кѣ пѣмаї чел дїн тѣї саѣ афлат дн зп манѣ- скрїс дн Архїѣа днтѣрѣтѣаскѣ дїн Моск- ва, дїн каре скодїндѣсе саѣ тїпѣрїт дн Іанш дн 2. томѣрї дн 8. дн аѣл 1835 ши 1836 прїп остѣнеал а маї кѣ самѣ а П. Мїтро- полїт Beniamin Костакѣ ши а D. професор Г. Сѣлѣскѣ а).

Ачест'а карте дн пѣрѣїле поастрѣ е пѣдїн кѣпоскѣтъ; ши пентрѣ ачеа сокотеск а фаче чева пѣлчере Рѣтѣнїлор дїн дн- пѣрѣцїа Австрїаскѣ, дѣндѣле I. пѣдїнѣ кѣпоцїндѣ деспре кѣпрїндереа еї, ши II.

а) Дн Бїбліотек'а Мъпъстірїи С. Треїше дїн Блаж днкъ се афлѣ зп Манѣскрїс дїн маї сѣс лѣздатѣл хропїк, дїн презѣл кѣ о копїе скрїсѣ пентрѣ ачеїа, карїи пѣ шїѣ четї чокоѣ- ще. Манѣскрїсѣл ачест'а лаѣ кѣшпѣрат Епї- скопѣл Фѣгѣрашѣлї Іоан Клаїн, пѣла аѣл 1731 дела зп пегѣцеторїѣ дїн Петерсѣвѣрг, дн Вїена. Нѣмїт'а Бїбліотекѣ аѣ аѣт ши зп Манѣскрїс дїн хропїкѣл логофѣтѣлї Мїрон, каре маї тѣрїзїѣ саѣ пердѣт дїнпрезѣл кѣ тѣлте алте кѣрѣцї алѣсе.

адъогънд вро кжтева днсъмътрї критиче. Даръ дн амъндозъ тѣ воѣз днтинде пѣ-маї пѣнъ аколо, пѣнъ знде тѣ вор лѣ-са стримтеле марцини а ачестеї фой.

I.

Маї сѣз лѣдат а карте, дѣпъ кѣм саѣ тнѣтрїт днтжеа оаръ, кѣпринде о Еднграмъ дн чнпстеа Авторълѣї, маї тѣлте скрїсорї че аратъ афлареа еї дн Архїв а дн Моск-в а, о префадъ а авторълѣї че се поате пѣ-мї Панегрѣл Рѣмънїлор, рѣмънѣще шї лѣтнѣнѣе, кѣ стїл днфлорїт, кѣм сѣ зиче афектат, шї пресѣрат кѣ фразъ, їезвїтецї. Пагъбъ рѣмаї кѣ тнпарїл лѣтнѣеск е пѣ-нъ ла пѣднцѣлѣдере грешїт. Ърмеазъ Про-легомѣна дншѣрїте дн треї кѣрдї, дн-тре каре кѣ маре снметрїе чеа дн тѣї кѣ-принде 6, а доза 12 а трїа 18 капете.

Картеа 1 ворѣнѣе деспре Скїдїа вѣке, а кѣрдї карте аѣ фост Дакїа, деспре мар-цинїле ачестеїа, шї Цѣрїде че се афлъ ар-ма дн локї; деспре Дакї шї Гецї карїї аѣ фост зн попор. Маї пре зршъ се снзн днтжнплярїле Дакїлор пѣнъ ла Траїан, шї рѣсѣраеле ачестѣїа дн контра лор. Картеа а 2 се днтннде маї департе. Се снзне дннензтѣл Гречїлор шї а Романїлор; трѣче не скѣрт песте їсторїа ачестора дела кѣпрндереа Троїї пѣнъ ла днтемеереа дн-пѣрѣдїеї Романе. Днп ачештеа, адаоде кап 12, се траг Рѣмънїї лѣквїторїї Молдавїеї, Валахїеї, а Ардеалълї шї а Цѣрїї Ънг-рещї. „Романїї сѣнт вѣчнмїї вїеї Дакїеї поастре, шї пої влѣстареле лор.“ Еї дѣ-нъ адѣтеа тѣрѣврѣрї аѣ маї рѣмас днкъ дн дозъ Пннцїпатѣрї, кѣнд алте дн-пѣрѣдїї аѣ кѣзѣт кѣт нїче зрм а лї се маї вѣде. Скѣдѣре тотѣшї аѣ пѣтїмїт дн а-

чѣа, кѣ алѣцереа Домпѣлї атѣрнъ маї тѣлт дела воєа Пордїї. де кѣт дела а лѣ-квїторїлор, „че шї ачѣаста п ар фї фост де пѣ сар фї днпѣнат сѣдата кѣ пѣпеле вѣл-тѣрѣлї кареле о дндрѣнтѣазъ, шї зчїде їаръ не вѣлтѣр“. Дн а 3 карте се рѣ-сѣфлъ стрѣмѣеле пѣрерї а зпор скрїторї деспре днчензтѣл Рѣмънїлор дн Дакїа; прекѣм : а лѣї Енеас Сїлвїс, Халкокондї-лас, Замосцїе, Сарнїцїе, Сїмеон Кѣлѣгъ-рѣл, шї Мїсаїлъ. Се дншнръ скрїторїї, карїї зїк, кѣ Траїан ар фї адѣс не Рѣмънїї дн Дакїа, шї днпѣрацїї Романїлор дела Іѣлїе пѣнъ ла Траїан; сѣ спнз їаръ трїї вѣтїї а ачестѣїа дн контра Дакїлор.

Дѣпъ Пролегомѣна се пѣне о префа-дъ лѣнъгъ, дн каре днтре алтеле снзне авторъл кѣ ар фї скрїс ачест хронїк рѣзгат de Academia дн Берлн, шї днтѣї лѣтнѣнѣе апої рѣмънѣще. Ел аѣ дндрѣнтат шї аѣ адаос хронїкѣл Молдавїеї, каре дн скрїсѣ-се маї днтѣї Ърѣке Дворнїкѣл, апої Мїрон.

Картеа де пре зршъ а Тотълї 1 шї То-тѣл 2 кѣпринде днсншї хронїкѣл дн 10 кѣрдї, каре апої їаръ сѣнт днпѣрїте дн капете. Дн картеа 1 дѣпъ че аѣ пѣс нїще каноане пентрѣ адеврїереа лѣкрѣрїлор дн-тѣжнплате, шї дн їсторїе маї тѣрзїѣ дн-сѣмнпате, маї снзне днкъ одатъ вѣтїле лѣї Трїан дн контра Дакїлор, шї дѣпъ алтеле, дншнръ снзн зршѣторїї лѣї Траїан пѣнъ ла Галїен днтжнплярїле Дакїеї, каре стаѣ маї кѣ самъ днп пѣвѣлїереа попоар-ѣлор варваре дн еа. Ла Іѣлїс Капїто-лїнѣс, знде се зиче а фї авѣт Антонїс Пїсѣ вѣтае кѣ Дакїї, сокотѣнѣе Каптемїр а фї де четїт дн лок de Daci Саттї попор пѣ-дѣск. Разѣтѣл хронологїеї дн пѣне дн днпѣрацїї Романїлор, шї дела Теодосїе

чел вътрѣн дѣло дѣлѣ Ампрѣраціи Романіор де рѣсѣрит. — Картеа а дова се дѣлѣнде пѣлѣ ла Константин М. Аврелиан кѣнд аѣ трекѣт колоніи Романе песте Дѣнѣре; дѣсѣ ачестеа іарѣ саѣ дѣлѣторѣ дѣлѣпоі дѣчетѣнд прічїніле, пѣптрѣ каре трекѣсе. Ачест'а се стрѣдѣѣще а о арѣта кѣ тѣлте аргѣмїнте. Маї дѣлоко дѣлѣ картеа а 3 зїче, кѣ шї сѣпт дѣлѣбраціи зрѣшѣторї аѣ фост Дакїа поастрѣ провинѣцѣ Романѣ; кѣ Константин дѣлѣбрѣдїндѣсе кѣ Лікїне до-вѣндѣще шї Дакїа; кѣ Константин дѣлѣпарте Ампрѣрѣціа дѣлѣ 4 префектѣрї, шї дѣлѣтре провинѣцеле каре се пѣмѣрѣ дѣлѣ ачестеа вїне шї Дакїа; кѣ дѣлѣ Ампрѣрѣрѣеа, каре оаѣ фѣкѣт ачел Ампрѣрат дѣлѣтре фїї сѣї се помѣнеѣче шї Дакїа; кѣ дѣлѣ сѣборѣл дела Сардїка (Софіа, саѣ Тріадїда де акѣм) сѣ помѣнеск 2 Епїскопї дїн доѣѣ Дакїї; кѣ Готї сѣпт Валѣнс прѣдеазѣ Дакїа. Ачестеа сѣпт атѣтеа аргѣмїнте алѣї Кантемір кѣ Романїи ар фї домпїт дѣлѣ Дакїа поастрѣ шї дѣнѣ Аврелиан; дѣсѣ кѣ аїча прїн Дакїа се дѣлѣцѣлѣѣче чеа дїн коло де Дѣнѣре вом вѣдеа маї жос.

Асемѣнеа се аратѣ дѣлѣ картеа а 4 кѣ Готїи пѣ ар фї домпїт дѣлѣ тоатѣ Дакїа, шї пѣмаї чеї трекѣцї прїн Валѣнс песте Дѣнѣре аѣ цїнѣт зп ан Дакїа Рѣпоасѣ (Ripensem) саѣ Мѣлѣроасѣ; кѣ варварїи аѣ фѣкѣт пѣвѣлїрїле сале пе дїн сѣс де Дакїа; кѣ пїче Атїла ар фї кѣпрїнс Дакїа, каре дѣлѣ а дова пѣвѣлїре пѣмаї аѣ ажѣнс пѣлѣла еа; кѣ Ампрѣратѣл Zenon аѣ пѣс пе Теодорїк Воївод песте ошїле Дакїеї Мѣлѣроасѣ, зп аргѣмѣнт кѣ шї сѣпт Zenon ар фї фост Дакїа поастрѣ сѣпт Ромѣнї дѣлѣ а 5. карте се сїзне кѣ пе ромѣнї Бѣлгарїи іаѣ пѣмїт дѣлѣтѣе Волохї, каре

пѣте лаѣ лѣат дела еї алте попоарѣ слѣвѣщї. Дѣлѣ лїмѣ'а Словѣнеаскѣ вѣке кѣ ачеста пѣте се пѣтѣск шї Романїи, шї Рѣтѣнїи. Дакїа шї дѣнѣ пѣлѣдїреа Бѣлгарїлор аѣ фост о парте а Ампрѣрѣціеї Романе, шї Генїзїи пѣмаї песте о парте а еї аѣ домпїт. Сѣпт Івстїніан, шї а лѣї зрѣшѣторї тот де Ампрѣрѣціа Романѣ саѣ цїнѣт Дакїа, пѣлѣ че сѣпт Ісакїе Ангѣл саѣ designat de ea. А 7. карте кѣпрїнде осѣвїте аргѣмїнте дїн історїчїи Лешѣщї деспре фїлїцїа Рѣтѣнїлор дѣлѣ Волоскаїа, шї фрѣстоасїа тѣстраре а вѣспѣиторїлор Сїмеон шї Місаїлѣ карїи зїсѣсѣрѣ, кѣ Рѣтѣнїи се траг дїн ровїи Романїлор, пе карїи іаѣ довѣндїт Ласлѣѣ Країѣл Шгѣрїлор дѣлѣ контра лѣї Батїе Дѣка Татарїлор. Ачест'а аша се дѣлѣѣпе: „Вїно акѣѣ (аша) аїчѣ іскѣсїтѣле дѣлѣ васпе Сїмеоане, шї тѣ тѣка мїнѣїнїлор Місаїле, вїно зїк аїчѣ, шї те зїтѣ ла Рѣтѣнїи, шї лѣкѣиторїи Волохїеї, пе карїи вої васпе волїнд (аша) шї мїнѣїзнѣ пѣскѣнд, ка пре вѣрецї фѣрѣ сѣтѣнѣцѣ, де ерї де алалѣтѣ ерї дї фачецї, шї пѣ цїм де че Ласлѣѣ Країѣл Шгѣреск — дїн темнїцїле Рѣтѣлѣї скошї шї дѣлѣ потрїва тѣтарѣлор адѣнїи, шї апої дѣлѣ цар'а Ардеалѣлѣї спре лѣкѣїре пѣшї сѣ фїе фост“ ш. а. дѣлѣ контра ачестора се маї скоалѣ дѣлѣ вро кѣтѣварѣндѣрї, шї дї спалѣ кѣт де вїне.

А 8 карте кѣпрїнде словозїреа Рѣтѣнїлор де сѣпт Ампрѣраціи дела Константїнопол, шї вѣтѣлѣ лор дѣлѣ контра лѣї Ісакїе Ангѣл шї алѣцїи. (Пе Рѣтѣнїи дїн коло де Дѣнѣре дї сокотѣѣче Авторѣл тот зп попор кѣ чеї дїн коаче). Дѣлѣ картеа а 9 се ворѣѣще дѣлѣтре алтеле де Краї Шгѣрѣцїи, дїнѣтре карїи Andreї 2 ар фї домпїт шї песте Молдавіа шї Валахїа. Ро-

тѣхнѣ кѣ съкѣи аѣ апѣрат стрѣхторіе тѣхнѣлор дн контра тѣтарілор. Маі пре вртѣ дн а 10 карте аратѣ, кѣ Рѣтѣхнѣ дн Молдавіа шн Валахіа кѣ пріле жѣл прѣдѣрїи тѣтѣрещї ар фї трекут дн Ардеал, афарѣ де зпїи, карїи аѣ рѣтѣхнѣ не клѣтїцї не талѣл Дѣлѣрїи. Ачештеа, днпрезлѣ кѣ чеї днторшї дн Ардеал, аѣ лѣат апѣрареа Țingariei, дн Молдов'а шн Валахіа аѣ лѣкѣит Рѣтѣхнѣ шн днainte de тѣтѣчереа лѣи Драгош дн Марамѣрѣш, шн алѣи Padѣ Negѣрѣ дн Ардеал. Съ пѣтѣрѣ тошїле, каре ле аѣ цїнѣт Рѣтѣхнѣ дн Молдавіа, шн Валахіа дн Ардеал. Сокотеште Кантемір кѣ Рѣтѣхнѣ дн Ардеал дншї іѣѣ днченѣтѣл дн чеї дн Молдов'а, шн Валахіа, карїи фѣцїсѣрѣ аколо де тѣтарї, шн кѣ ачештеа саѣ днторс дн Ардеал маї тѣхнѣпѣрїѣ де кѣт се зїче дн хронїчїле лор. Шн аша партеа ачештеа а хронїкѣлѣи Романо-Молдо-Влахїлор ажѣнѣце пѣлѣл дѣлѣл мїжлокѣл веакѣлѣи а 13: —

ПРОВЕРБЫ РОМѢНЕЩІ.

(капет).

Маї вїне днтр' о зї шоїтѣ де кѣт зп ап гїнѣл.
 Чїне пѣ вреа съ факѣ пѣїне тоатѣ зїоа черне.
 Міе д'мї спѣне о пѣсѣрїкѣ: чїне стрѣнѣце пѣ тѣлѣкѣл.
 Отѣл дѣнд песте невое, тѣлте фаче фѣрѣ вое.
 Гїна каре кѣркѣе сѣра дїмїнѣца п'аре оѣ. Сѣнѣцеле апѣ пѣ се фаче.
 Копїлѣ кѣ тоаше тѣлте рѣтѣхнѣ кѣ вѣрїкѣ петѣїат.

Фїе каре пастѣре не лїмба еї пїере.
 Лѣлѣ с' аскѣнде де тѣлте орї сѣпт пїеле де оае.
 Чїне поате оае роаде, чїне пѣ, пїчї карїе тоале, Мітр. Фїларет.
 Бѣлѣ дѣрѣ реа токмеалѣ.
 О венї апѣ ла тоара теа.
 Кѣ че тѣсѣрѣ веї тѣсѣра кѣ ачештеа дї се ва тѣсѣра.
 Копїлѣ пѣлѣ пѣ пїнѣце тѣса пѣї дѣ цѣцѣл.
 Кѣ о флоаре пѣ се фаче прїтѣварѣ.
 Нѣ пѣлѣнѣце орѣл де траїстѣл.
 Чїне пѣлѣнѣце д' алѣт' ї се скѣрїе окїи.
 Цї а'мнѣїат Вѣлпеа дн грѣдїнѣл, съ пѣ маї трацї пѣдежде де пѣї де гїнѣл. —
 Кѣ зп рак тот сѣрак.
 Țnde скѣїпѣл зп сат зѣлѣл о тоарѣ, дар Țnde зп ом се вѣкѣл.
 Пѣлѣл пѣ вацї пѣ дї се дескїде. —
 Чїне чере пѣ пїере, дар пїчї пѣте вѣл аре.
 Гїзга кѣ кѣт маї дес адѣдѣче апѣ, кѣ атѣлт ісе апронїе сѣлѣрїнїтѣл.
 Бѣтѣрѣга чеа мїкѣ адештеа рѣстоарїлѣ карѣл чел маї mare.
 Шїлѣт е, кѣ де тѣлте орї днтр' зп trandaфїр есе зп тѣрѣчїне, шн дн tr'ачештеа зп trandaфїр.
 Лѣлѣ шн лапѣдѣл пѣрѣ, дар пѣравѣ ва.
 Зече гѣнѣце тѣлѣлѣкѣл зп кѣїне.
 Кѣт е сѣлѣнтѣ шн тѣлѣїа.
 Пештеле дѣла кап се днпѣте.
 Ла зп карѣ де дѣлѣцѣтѣрѣл, тѣрѣе 10 карѣл мїнте.
 Крепѣце пѣїл де шарпе ка сѣ'дї сѣгѣл сѣлѣцеле.
 Окїл Стѣлѣлѣлѣл днгрѣнѣл калѣ.
 Чїне 'с арде одатѣ, ачела алѣтѣ датѣ се фѣрѣше де фок.